

The Latin Vulgate Old Testament

The Latin Vulgate Old Testament

I

Timothy A. Lee Publishing

The Latin Vulgate Old Testament: I

Copyright © 2023 by Timothy A. Lee

Timothy A. Lee Publishing, Cambridge, England

www.timothyalee.com

@Timothy_A_Lee

All rights reserved. This publication may not be reproduced, distributed, or transmitted in any form or by any means, including photocopying, recording, or other electronic or mechanical methods, without the prior written permission of the publisher. For permission requests, contact requests@timothyalee.com.

This biblical base text is The Clementine Vulgate Project

<https://vulsearch.sourceforge.net/> which is in the public domain.

First Edition 2023

ISBN: 978-1-916854-64-2

CONTENTS

Introduction vii

THE PENTATEUCH

Genesis	1	Numbers	125
Exodus	53	Deuteronomy	167
Leviticus	96		

THE PROPHETS

Joshua	205	2 Samuel	293
Judges	230	1 Kings	323
1 Samuel	257	2 Kings	357

APPENDICES

Paradigms	391	Glossary	402
---------------------	-----	--------------------	-----

Introduction

This is a Latin Bible, specifically the Sixto-Clementine Vulgate from 1592 which was the standard Latin Bible of the Roman Catholic church until the production of the Nova Vulgata in 1979. There were Latin translations of the Bible, both Old and New Testaments, as early as the second century CE. Both testaments were translated from prior Greek texts: either the Septuagint or Greek New Testament. These first translation are known as the *Vetus Latina* or Old Latin and differ to the standard Vulgate edited by Jerome in the early 5th century.

The first suggestion of a translation of the New Testament in another Latin, is found in the the Acts of the Scillitan Martyrs, written around 180 CE. This sort work is about several poor Christians in Scilla, North Africa were upon trial and ultimately martyred for their faith. During the trial they were asked (line 12)

Saturninus proconsul dixit: “Quae sunt res in capsula vestra?”

Speratus dixit: “Libri et epistolae Pauli viri iusti.”

Saturninus the proconsul said, ‘What are the things in your chest?’

Speratus said, ‘books and epistles of Paul, a just man.’

Presumably these poor people did not read Greek, so were using a Latin translation. Latin texts are then found quoted in some of the church fathers as it slowly grew in popularity.

Later Saint Jerome standardised the Latin text of both testaments.¹ His belief was in the *hebraica veritas* ‘Hebrew truth’, that is the Hebrew text reflects the true text that the church should use and not the Greek Septuagint. He thus differed to Saint Augustine who favoured the Greek Septuagint which was far more popular in the church.

In order to achieve his goal for the Old Testament, he compared the Latin against the Hebrew Bible with the aid of Origen’s Hexapla. His Hebrew was weak, so he heavily relied upon the isomorphic Greek translations found in the Hexapla such as Aquila and even Symmachus. His translation prefaces sent to friends explain his translation methodology.

Sources

The Vulgate text is in the public domain. It was transcribed by the Clementine Vulgate Project and is freely available.²

Contact

If a reader finds an issue with this book, or wishes to suggest an improvement, please email: reader-suggestions@timothyalee.com.

Acknowledgments

Thanks to all those who discussed producing this book in Cambridge.

Emmanuel College, Cambridge
17th October, 2023.

Timothy A. Lee

¹ For a longer introduction, see Pierre-Maurice Bogaert. “The Latin Bible.” In: *The New Cambridge History of the Bible. Volume 1: From the Beginnings to 600*. Ed. by James Carleton Paget and Joachim Schaper. Cambridge: Cambridge University Press, 2013, pp. 505–526.

² <https://vulsearch.sourceforge.net/>

Liber Genesis

1 In principio creavit Deus cælum et terram. **2** Terra autem erat inanis et vacua, et tenebræ erant super faciem abyssi: et spiritus Dei ferebatur super aquas. **3** Dixitque Deus: Fiat lux. Et facta est lux. **4** Et vidit Deus lucem quod esset bona: et divisit lucem a tenebris. **5** Appellavitque lucem Diem, et tenebras Noctem: factumque est vespere et mane, dies unus. **6** Dixit quoque Deus: Fiat firmamentum in medio aquarum: et dividat aquas ab aquis. **7** Et fecit Deus firmamentum, divisitque aquas, quæ erant sub firmamento, ab his, quæ erant super firmamentum. Et factum est ita. **8** Vocavitque Deus firmamentum, Cælum: et factum est vespere et mane, dies secundus. **9** Dixit vero Deus: Congregentur aquæ, quæ sub cælo sunt, in locum unum: et appareat arida. Et factum est ita. **10** Et vocavit Deus aridam Terram, congregationesque aquarum appellavit Maria. Et vidit Deus quod esset bonum. **11** Et ait: Germinet terra herbam virentem, et facientem semen, et lignum pomiferum faciens fructum juxta genus suum, cuius semen in semetipso sit super terram. Et factum est ita. **12** Et protulit terra herbam virentem, et facientem semen juxta genus suum, lignumque faciens fructum, et habens unumquodque sementem secundum speciem suam. Et vidit Deus quod esset bonum. **13** Et factum est vespere et mane, dies tertius. **14** Dixit autem Deus: Fiant luminaria in firmamento cæli, et dividant diem ac noctem, et sint in signa et tempora, et dies et annos: **15** ut luceant in firmamento cæli, et illuminent terram. Et factum est ita. **16** Fecitque Deus duo luminaria magna: luminare

majus, ut præset diei: et luminare minus, ut præset nocti: et stellas. **17** Et posuit eas in firmamento cæli, ut lucerent super terram, **18** et præset diei ac nocti, et dividerent lucem ac tenebras. Et vidit Deus quod esset bonum. **19** Et factum est vespere et mane, dies quartus. **20** Dixit etiam Deus: Producant aquæ reptile animæ viventis, et volatile super terram sub firmamento cæli. **21** Creavitque Deus cete grandia, et omnem animam viventem atque motabilem, quam producerant aquæ in species suas, et omne volatile secundum genus suum. Et vidit Deus quod esset bonum. **22** Benedixitque eis, dicens: Crescite, et multiplicamini, et replete aquas maris: avesque multiplicentur super terram. **23** Et factum est vespere et mane, dies quintus. **24** Dixit quoque Deus: Producat terra animam viventem in genere suo, jumenta, et reptilia, et bestias terræ secundum species suas. Factumque est ita. **25** Et fecit Deus bestias terræ juxta species suas, et jumenta, et omne reptile terræ in genere suo.

Et vidit Deus quod esset bonum, **26** et ait: Faciamus hominem ad imaginem et similitudinem nostram: et præsit piscibus maris, et volatilibus cæli, et bestiis, universæque terræ, omnique reptili, quod movetur in terra. **27** Et creavit Deus hominem ad imaginem suam: ad imaginem Dei creavit illum, masculum et feminam creavit eos. **28** Benedixitque illis Deus, et ait: Crescite et multiplicamini, et replete terram, et subijcite eam, et dominamini piscibus maris, et volatilibus cæli, et universis animantibus, quæ moventur super terram. **29** Dixitque Deus: Ecce dedi vobis omnem herbam afferentem semen super terram, et universa ligna

anni nongenti triginta, et mortuus est. ⁶ Vixit quoque Seth centum quinque annis, et genuit Enos. ⁷ Vixitque Seth, postquam genuit Enos, octingentis septem annis, genuitque filios et filias. ⁸ Et facti sunt omnes dies Seth nongentorum duodecim annorum, et mortuus est. ⁹ Vixit vero Enos nonaginta annis, et genuit Cainan. ¹⁰ Post cujus ortum vixit octingentis quindecim annis, et genuit filios et filias. ¹¹ Factique sunt omnes dies Enos nongenti quinque anni, et mortuus est. ¹² Vixit quoque Cainan septuaginta annis, et genuit Malaleel. ¹³ Et vixit Cainan, postquam genuit Malaleel, octingentis quadraginta annis, genuitque filios et filias. ¹⁴ Et facti sunt omnes dies Cainan nongenti decem anni, et mortuus est. ¹⁵ Vixit autem Malaleel sexaginta quinque annis, et genuit Jared. ¹⁶ Et vixit Malaleel, postquam genuit Jared, octingentis triginta annis, et genuit filios et filias. ¹⁷ Et facti sunt omnes dies Malaleel octingenti nonaginta quinque anni, et mortuus est. ¹⁸ Vixitque Jared centum sexaginta duobus annis, et genuit Henoch. ¹⁹ Et vixit Jared, postquam genuit Henoch, octingentis annis, et genuit filios et filias. ²⁰ Et facti sunt omnes dies Jared nongenti sexaginta duo anni, et mortuus est. ²¹ Porro Henoch vixit sexaginta quinque annis, et genuit Mathusalam. ²² Et ambulavit Henoch cum Deo: et vixit, postquam genuit Mathusalam, trecentis annis, et genuit filios et filias. ²³ Et facti sunt omnes dies Henoch trecenti sexaginta quinque anni. ²⁴ Ambulavitque cum Deo, et non apparuit: quia tulit eum Deus. ²⁵ Vixit quoque Mathusala centum octoginta septem annis, et genuit Lamech. ²⁶ Et vixit Mathusala, postquam ge-

nuit Lamech, septingentis octoginta duobus annis, et genuit filios et filias. ²⁷ Et facti sunt omnes dies Mathusala nongenti sexaginta novem anni, et mortuus est. ²⁸ Vixit autem Lamech centum octoginta duobus annis, et genuit filium: ²⁹ vocavitque nomen ejus Noë, dicens: Iste consolabitur nos ab operibus et laboribus manuum nostrarum in terra, cui maledixit Dominus. ³⁰ Vixitque Lamech, postquam genuit Noë, quingentis nonaginta quinque annis, et genuit filios et filias. ³¹ Et facti sunt omnes dies Lamech septingenti septuaginta septem anni, et mortuus est. Noë vero cum quingentorum esset annorum, genuit Sem, Cham et Japheth.

6 Cumque cœpissent homines multiplicari super terram, et filias procreassent, ² videntes filii Dei filias hominum quod essent pulchræ, acceperunt sibi uxores ex omnibus, quas elegerant. ³ Dixitque Deus: Non permanebit spiritus meus in homine in æternum, quia caro est: eruntque dies illius centum viginti annorum. ⁴ Gigantes autem erant super terram in diebus illis: postquam enim ingressi sunt filii Dei ad filias hominum, illæque genuerunt, isti sunt potentes a sæculo viri famosi. ⁵ Videns autem Deus quod multa malitia hominum esset in terra, et cuncta cogitatio cordis intenta esset ad malum omni tempore, ⁶ pœnituit eum quod hominem fecisset in terra. Et tactus dolore cordis intrinsecus, ⁷ Delebo, inquit, hominem, quem creavi, a facie terræ, ab homine usque ad animantia, a reptili usque ad volucres cæli: pœnitet enim me fecisse eos.

⁸ Noë vero invenit gratiam coram Domino. ⁹ Hæ sunt generationes Noë: Noë vir justus atque perfectus fuit in generationibus suis; cum Deo am-

bulavit. ¹⁰ Et genuit tres filios, Sem, Cham et Japheth. ¹¹ Corrupta est autem terra coram Deo, et repleta est iniquitate. ¹² Cumque vidisset Deus terram esse corruptam (omnis quippe caro corruperat viam suam super terram), ¹³ dixit ad Noë: Finis universæ carnis venit coram me: repleta est terra iniquitate a facie eorum, et ego disperdam eos cum terra. ¹⁴ Fac tibi arcam de lignis lævigatis; mansiunculas in arca facies, et bitumine lines intrinsecus et extrinsecus. ¹⁵ Et sic facies eam: trecentorum cubitorum erit longitudo arcæ, quinquaginta cubitorum latitudo, et triginta cubitorum altitudo illius. ¹⁶ Fenestram in arca facies, et in cubito consummabis summitatem ejus: ostium autem arcæ pones ex latere; deorsum, coenacula et tristega facies in ea.

¹⁷ Ecce ego adducam aquas diluvii super terram, ut interficiam omnem carnem, in qua spiritus vitæ est subter cælum: universa quæ in terra sunt, consumentur. ¹⁸ Ponamque fœdus meum tecum: et ingredieris arcam tu et filii tui, uxor tua, et uxores filiorum tuorum tecum. ¹⁹ Et ex cunctis animantibus universæ carnis bina induces in arcam, ut vivant tecum: masculini sexus et feminini. ²⁰ De volucribus juxta genus suum, et de jumentis in genere suo, et ex omni reptili terræ secundum genus suum: bina de omnibus ingredientur tecum, ut possint vivere. ²¹ Tolles igitur tecum ex omnibus escis, quæ mandî possunt, et comportabis apud te: et erunt tam tibi, quam illis in cibum. ²² Fecit igitur Noë omnia quæ præceperat illi Deus.

7 Dixitque Dominus ad eum: Ingredere tu et omnis domus tua in arcam: te enim vidi justum coram me in generatione hac. ² Ex omnibus animantibus mundis tolle septena et septena, masculum et feminam: de animantibus vero immundis duo et duo, masculum et feminam. ³ Sed et de volatilibus cæli septena et septena, masculum et feminam: ut salvetur semen super faciem universæ terræ. ⁴ Adhuc enim, et post dies septem ego pluam super terram quadraginta diebus et quadraginta noctibus: et delebo omnem substantiam, quam feci, de superficie terræ. ⁵ Fecit ergo Noë omnia quæ mandaverat ei Dominus. ⁶ Eratque sexcentorum annorum quando diluvii aquæ inundaverunt super terram. ⁷ Et ingressus est Noë et filii ejus, uxor ejus et uxores filiorum ejus cum eo in arcam propter aquas diluvii. ⁸ De animantibus quoque mundis et immundis, et de volucribus, et ex omni quod movetur super terram, ⁹ duo et duo ingressa sunt ad Noë in arcam, masculus et femina, sicut præceperat Dominus Noë. ¹⁰ Cumque transissent septem dies, aquæ diluvii inundaverunt super terram. ¹¹ Anno sexcentesimo vitæ Noë, mense secundo, septimodécimo die mensis, rupti sunt omnes fontes abyssi magnæ, et cataractæ cæli apertæ sunt: ¹² et facta est pluvia super terram quadraginta diebus et quadraginta noctibus. ¹³ In articulo diei illius ingressus est Noë, et Sem, et Cham, et Japheth filii ejus; uxor illius, et tres uxores filiorum ejus cum eis in arcam: ¹⁴ ipsi et omne animal secundum genus suum, universaque jumenta in genere suo, et omne quod movetur super terram in genere suo, cunctumque volatile secundum genus suum, universæ aves, omnesque volucres, ¹⁵ ingressæ sunt ad Noë in arcam, bina et bina ex omni carne, in qua erat spiritus vitæ. ¹⁶ Et

quæ ingressa sunt, masculus et femina ex omni carne introierunt, sicut præceperat ei Deus: et inclusit eum Dominus deforis.

¹⁷ Factumque est diluuium quadraginta diebus super terram: et multiplicatæ sunt aquæ, et eleuauerunt arcam in sublime a terra. ¹⁸ Vehementer enim inundauerunt, et omnia repleverunt in superficie terræ: porro arca ferebatur super aquas. ¹⁹ Et aquæ præuauerunt nimis super terram: opertique sunt omnes montes excelsi sub universo cælo. ²⁰ Quindecim cubitis altior fuit aqua super montes, quos operuerat. ²¹ Consumptaque est omnis caro quæ movebatur super terram, volucrum, animantium, bestiarum, omniumque reptilium, quæ reptant super terram: universi homines, ²² et cuncta, in quibus spiraculum vitæ est in terra, mortua sunt. ²³ Et delevit omnem substantiam quæ erat super terram, ab homine usque ad pecus, tam reptile quam volucres cæli: et deleta sunt de terra. Remansit autem solus Noë, et qui cum eo erant in arca. ²⁴ Obtinueruntque aquæ terram centum quinquaginta diebus.

8 Recordatus autem Deus Noë, cunctorumque animantium, et omnium jumentorum, quæ erant cum eo in arca, adduxit spiritum super terram, et imminutæ sunt aquæ. ² Et clausi sunt fontes abyssi, et cataractæ cæli: et prohibitæ sunt pluriæ de cælo. ³ Reversæque sunt aquæ de terra euntes et redeuntes: et cœperunt minui post centum quinquaginta dies. ⁴ Requieuitque arca mense septimo, vigesimo septimo die mensis, super montes Armeniæ. ⁵ At vero aquæ ibant et decrescebant usque ad decimum mensem: decimo enim mense, primo die mensis, apparuerunt cacumina montium. ⁶ Cumque tran-

sissent quadraginta dies, aperiens Noë fenestram arcæ, quam fecerat, dimisit corvum, ⁷ qui egrediebatur, et non revertebatur, donec siccarentur aquæ super terram. ⁸ Emisit quoque columbam post eum, ut videret si jam cessassent aquæ super faciem terræ. ⁹ Quæ cum non inuenisset ubi requiesceret pes ejus, reversa est ad eum in arcam: aquæ enim erant super universam terram: extenditque manum, et apprehensam intulit in arcam. ¹⁰ Expectatis autem ultra septem diebus aliis, rursum dimisit columbam ex arca. ¹¹ At illa venit ad eum ad vesperam, portans ramum oliuæ virentibus foliis in ore suo: intellexit ergo Noë quod cessassent aquæ super terram. ¹² Expectavitque nihilominus septem alios dies: et emisit columbam, quæ non est reversa ultra ad eum. ¹³ Igitur sexcentesimo primo anno, primo mense, prima die mensis, imminutæ sunt aquæ super terram: et aperiens Noë tectum arcæ, aspexit, viditque quod exsiccata esset superficies terræ. ¹⁴ Mense secundo, septimo et vigesimo die mensis arefacta est terra.

¹⁵ Locutus est autem Deus ad Noë, dicens: ¹⁶ Egredere de arca, tu et uxor tua, filii tui et uxores filiorum tuorum tecum. ¹⁷ Cuncta animantia, quæ sunt apud te, ex omni carne, tam in volatilibus quam in bestiis et universis reptilibus, quæ reptant super terram, educ tecum, et ingredimini super terram: crescite et multiplicamini super eam. ¹⁸ Egressus est ergo Noë, et filii ejus: uxor illius, et uxores filiorum ejus cum eo. ¹⁹ Sed et omnia animantia, jumenta, et reptilia quæ reptant super terram, secundum genus suum, egressa sunt de arca. ²⁰ Ædificavit autem Noë altare Domino: et tollens de cunctis pecoribus et volucribus mundis, obtulit holocausta super altare. ²¹ Odoratusque est Dominus odorem

suavitatis, et ait: Nequaquam ultra maledicam terræ propter homines: sensus enim et cogitatio humani cordis in malum prona sunt ab adolescentia sua: non igitur ultra percutiam omnem animam viventem sicut feci. ²² Cunctis diebus terræ, sementis et messis, frigus et æstus, æstas et hiems, nox et dies non requiescent.

9 Benedixitque Deus Noë et filiis ejus. Et dixit ad eos: Crescite, et multiplicamini, et replete terram. ² Et terror vester ac tremor sit super cuncta animalia terræ, et super omnes volucres cæli, cum universis quæ moventur super terram: omnes pisces maris manui vestræ traditi sunt. ³ Et omne, quod movetur et vivit, erit vobis in cibum: quasi olera virentia tradidi vobis omnia. ⁴ Excepto, quod carnem cum sanguine non comedetis. ⁵ Sanguinem enim animarum vestrarum requiram de manu cunctarum bestiarum: et de manu hominis, de manu viri, et fratris ejus requiram animam hominis. ⁶ Quicumque effuderit humanum sanguinem, fundetur sanguis illius: ad imaginem quippe Dei factus est homo. ⁷ Vos autem crescite et multiplicamini, et ingredimini super terram, et implete eam.

⁸ Hæc quoque dixit Deus ad Noë, et ad filios ejus cum eo: ⁹ Ecce ego statuat pactum meum vobiscum, et cum semine vestro post vos: ¹⁰ et ad omnem animam viventem, quæ est vobiscum, tam in volucris quam in jumentis et pecudibus terræ cunctis, quæ egressa sunt de arca, et universis bestiis terræ. ¹¹ Statuam pactum meum vobiscum, et nequaquam ultra interficietur omnis caro aquis diluvii, neque erit deinceps diluvium dissipans terram. ¹² Dixitque Deus: Hoc signum foederis quod do inter me et vos, et ad omnem animam viventem, quæ est

vobiscum in generationes sempiternas: ¹³ arcum meum ponam in nubibus, et erit signum foederis inter me et inter terram. ¹⁴ Cumque obduxero nubibus cælum, apparebit arcus meus in nubibus: ¹⁵ et recordabor foederis mei vobiscum, et cum omni anima vivente quæ carnem vegetat: et non erunt ultra aquæ diluvii ad delendum universam carnem. ¹⁶ Eritque arcus in nubibus, et videbo illum, et recordabor foederis sempiterni quod pactum est inter Deum et omnem animam viventem universæ carnis quæ est super terram. ¹⁷ Dixitque Deus ad Noë: Hoc erit signum foederis, quod constitui inter me et omnem carnem super terram.

¹⁸ Erant ergo filii Noë, qui egressi sunt de arca, Sem, Cham et Japheth: porro Cham ipse est pater Chanaan. ¹⁹ Tres isti filii sunt Noë: et ab his disseminatum est omne genus hominum super universam terram. ²⁰ Cœpitque Noë vir agricola exercere terram, et plantavit vineam. ²¹ Bibensque vinum inebriatus est, et nudatus in tabernaculo suo. ²² Quod cum vidisset Cham, pater Chanaan, verenda scilicet patris sui esse nudata, nuntiavit duobus fratribus suis foras. ²³ At vero Sem et Japheth pallium imposuerunt humeris suis, et incedentes retrorsum, operuerunt verenda patris sui: faciesque eorum aversæ erant, et patris virilia non viderunt. ²⁴ Evigilans autem Noë ex vino, cum didicisset quæ fecerat ei filius suus minor, ²⁵ ait:

Maledictus Chanaan,
servus servorum erit fratribus
suis.

²⁶ Dixitque:

Benedictus Dominus Deus Sem,
sit Chanaan servus ejus.

²⁷ Dilatet Deus Japheth, et habitet in tabernaculis Sem, sitque Chanaan servus ejus.

²⁸ Vixit autem Noë post diluivium trecentis quinquaginta annis. ²⁹ Et impleti sunt omnes dies ejus nongentorum quinquaginta annorum: et mortuus est.

10 Hæ sunt generationes filiorum Noë, Sem, Cham et Japheth: nati que sunt eis filii post diluivium. ² Filii Japheth: Gomer, et Magog, et Madai, et Javan, et Thubal, et Mosoch, et Thiras. ³ Porro filii Gomer: Ascenez et Riphath et Thogorma. ⁴ Filii autem Javan: Elisa et Tharsis, Cetthim et Dodanim. ⁵ Ab his divisæ sunt insulæ gentium in regionibus suis, unusquisque secundum linguam suam et familias suas in nationibus suis.

⁶ Filii autem Cham: Chus, et Mesraim, et Phuth, et Chanaan. ⁷ Filii Chus: Saba, et Hevila, et Sabatha, et Regma, et Sabatacha. Filii Regma: Saba et Dadan. ⁸ Porro Chus genuit Nemrod: ipse cœpit esse potens in terra, ⁹ et erat robustus venator coram Domino. Ob hoc exivit proverbium: Quasi Nemrod robustus venator coram Domino. ¹⁰ Fuit autem principium regni ejus Babylon, et Arach et Achad, et Chalanne, in terra Sennaar. ¹¹ De terra illa egressus est Assur, et ædificavit Niniven, et plateas civitatis, et Chale. ¹² Resen quoque inter Niniven et Chale: hæc est civitas magna. ¹³ At vero Mesraim genuit Ludim, et Anamim et Laabim, Nephthum, ¹⁴ et Phetrusim, et Chasluim: de quibus egressi sunt Philistiim et Caphtorim. ¹⁵ Chanaan autem genuit Sidonem primogenitum suum. Hethæum, ¹⁶ et Jebusæum, et Amorrhæum, Gergesæum, ¹⁷ Hevæum, et Aracæum: Sinæum,

¹⁸ et Aradium, Samaræum, et Amathæum: et post hæc disseminati sunt populi Chananæorum. ¹⁹ Factique sunt termini Chanaan venientibus a Sidone Geraram usque Gazam, donec ingrediatis Sodomam et Gomorrhæam, et Adamam, et Seboim usque Lesa. ²⁰ Hi sunt filii Cham in cognationibus, et linguis, et generationibus, terrisque et gentibus suis.

²¹ De Sem quoque nati sunt, patre omnium filiorum Heber, fratre Japheth majore. ²² Filii Sem: Ælam, et Assur, et Arphaxad, et Lud, et Aram. ²³ Filii Aram: Us, et Hul, et Gether, et Mes. ²⁴ At vero Arphaxad genuit Sale, de quo ortus est Heber. ²⁵ Nati que sunt Heber filii duo: nomen uni Phaleg, eo quod in diebus ejus divisa sit terra: et nomen fratris ejus Jectan. ²⁶ Qui Jectan genuit Elmodad, et Saleph, et Asarmoth, Jare, ²⁷ et Aduram, et Uzal, et Decla, ²⁸ et Ebal, et Abimaël, Saba, ²⁹ et Ophir, et Hevila, et Jobab: omnes isti, filii Jectan. ³⁰ Et facta est habitatio eorum de Messa pergentibus usque Sephar montem orientalem. ³¹ Isti filii Sem secundum cognationes, et linguas, et regiones in gentibus suis. ³² Hæ familiæ Noë juxta populos et nationes suas. Ab his divisæ sunt gentes in terra post diluivium.

11 Erat autem terra labii unius, et sermonum eorumdem. ² Cumque proficiscerentur de oriente, invenerunt campum in terra Sennaar, et habitaverunt in eo. ³ Dixitque alter ad proximum suum: Venite, faciamus lateres, et coquamus eos igni. Habueruntque lateres pro saxis, et bitumen pro cæmento: ⁴ et dixerunt: Venite, faciamus nobis civitatem et turrim, cujus culmen pertingat ad cælum: et celebremus nomen nostrum antequam dividamur in universas terras. ⁵ Descendit

autem Dominus ut videret civitatem et turrim, quam ædificabant filii Adam, ⁶ et dixit: Ecce, unus est populus, et unum labium omnibus: cœperuntque hoc facere, nec desistent a cogitationibus suis, donec eas opere compleant. ⁷ Venite igitur, descendamus, et confundamus ibi linguam eorum, ut non audiat unusquisque vocem proximi sui. ⁸ Atque ita divisit eos Dominus ex illo loco in universas terras, et cessaverunt ædificare civitatem. ⁹ Et idcirco vocatum est nomen ejus Babel, quia ibi confusum est labium universæ terræ: et inde dispersit eos Dominus super faciem cunctarum regionum.

¹⁰ Hæ sunt generationes Sem: Sem erat centum annorum quando genuit Arphaxad, biennio post diluvium. ¹¹ Vixitque Sem, postquam genuit Arphaxad, quingentis annis: et genuit filios et filias. ¹² Porro Arphaxad vixit triginta quinque annis, et genuit Sale. ¹³ Vixitque Arphaxad, postquam genuit Sale, trecentis tribus annis: et genuit filios et filias. ¹⁴ Sale quoque vixit triginta annis, et genuit Heber. ¹⁵ Vixitque Sale, postquam genuit Heber, quadringentis tribus annis: et genuit filios et filias. ¹⁶ Vixit autem Heber triginta quatuor annis, et genuit Phaleg. ¹⁷ Et vixit Heber postquam genuit Phaleg, quadringentis triginta annis: et genuit filios et filias. ¹⁸ Vixit quoque Phaleg triginta annis, et genuit Reu. ¹⁹ Vixitque Phaleg, postquam genuit Reu, ducentis novem annis: et genuit filios et filias. ²⁰ Vixit autem Reu triginta duobus annis, et genuit Sarug. ²¹ Vixit quoque Reu, postquam genuit Sarug, ducentis septem annis: et genuit filios et filias. ²² Vixit vero Sarug triginta annis, et genuit Nachor. ²³ Vixitque Sarug, postquam genuit Nachor, ducentis annis: et genuit fil-

ios et filias. ²⁴ Vixit autem Nachor viginti novem annis, et genuit Thare. ²⁵ Vixitque Nachor, postquam genuit Thare, centum decem et novem annis: et genuit filios et filias. ²⁶ Vixitque Thare septuaginta annis, et genuit Abram, et Nachor, et Aran.

²⁷ Hæ sunt autem generationes Thare: Thare genuit Abram, Nachor et Aran. Porro Aran genuit Lot. ²⁸ Mortuusque est Aran ante Thare patrem suum, in terra nativitatis suæ, in Ur Chaldæorum. ²⁹ Duxerunt autem Abram et Nachor uxores: nomen uxoris Abram, Sarai: et nomen uxoris Nachor, Melcha filia Aran, patris Melchæ, et patris Jeschæ. ³⁰ Erat autem Sarai sterilis, nec habebat liberos. ³¹ Tulit itaque Thare Abram filium suum, et Lot filium Aran, filium filii sui, et Sarai nurum suam, uxorem Abram filii sui, et eduxit eos de Ur Chaldæorum, ut irent in terram Chanaan: veneruntque usque Haran, et habitaverunt ibi. ³² Et facti sunt dies Thare ducentorum quinque annorum, et mortuus est in Haran.

12 Dixit autem Dominus ad Abram: Egredere de terra tua, et de cognatione tua, et de domo patris tui, et veni in terram quam monstrabo tibi. ² Faciamque te in gentem magnam, et benedicam tibi, et magnificabo nomen tuum, erisque benedictus. ³ Benedicam benedicientibus tibi, et maledicam maledicentibus tibi, atque in te benedicentur universæ cognationes terræ. ⁴ Egressus est itaque Abram sicut præceperat ei Dominus, et ivit cum eo Lot: septuaginta quinque annorum erat Abram cum egredetur de Haran. ⁵ Tulitque Sarai uxorem suam, et Lot filium fratris sui, universamque substantiam quam possederant, et animas quas fecerant in Haran: et egressi sunt ut irent in terram Chanaan. Cumque venissent in eam,

mento, quæ est in domo patris sui, et in ætate adhuc puellari: si cognoverit pater votum quod pollicita est, et juramentum quo obligavit animam suam, et tacuerit, voti rea erit: ⁵ quidquid pollicita est, et juravit, opere complebit. ⁶ Sin autem statim ut audierit, contradixerit pater: et vota et juramenta ejus irrita erunt, nec obnoxia tenebitur sponsioni, eo quod contradixerit pater. ⁷ Si maritum habuerit, et voverit aliquid, et semel de ore ejus verbum egrediens animam ejus obligaverit juramento: ⁸ quo die audierit vir, et non contradixerit, voti rea erit, reddetque quodcumque promiserat. ⁹ Sin autem audiens statim contradixerit, et irritas fecerit pollicitationes ejus, verbaque quibus obstrinxerat animam suam, propitius erit ei Dominus. ¹⁰ Vidua et repudiata quidquid voverint, reddent. ¹¹ Uxor in domo viri cum se voto constrinxerit et juramento, ¹² si audierit vir, et tacuerit, nec contradixerit sponsioni, reddet quodcumque promiserat. ¹³ Sin autem extemplo contradixerit, non tenebitur promissionis rea: quia maritus contradixit, et Dominus ei propitius erit. ¹⁴ Si voverit, et juramento se constrinxerit, ut per jejunium, vel ceterarum rerum abstinentiam affligat animam suam, in arbitrio viri erit ut faciat, sive non faciat. ¹⁵ Quod si audiens vir tacuerit, et in alteram diem distulerit sententiam, quidquid voverat atque promiserat, reddet: quia statim ut audivit, tacuit. ¹⁶ Sin autem contradixerit postquam rescivit, portabit ipse iniquitatem ejus. ¹⁷ Istæ sunt leges, quas constituit Dominus Moysi inter virum et uxorem, inter patrem et filiam, quæ in puellari adhuc ætate est, vel quæ manet in parentis domo.

31 Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens: ² Ulciscere prius filios Israël de Madianitis, et sic colligeris ad populum tuum. ³ Statimque Moyses: Armate, inquit, ex vobis viros ad pugnam, qui possint ultionem Domini expetere de Madianitis. ⁴ Mille viri de singulis tribubus eligantur ex Israël qui mittantur ad bellum. ⁵ Dederuntque millenos de singulis tribubus, id est, duodecim millia expeditorum ad pugnam: ⁶ quos misit Moyses cum Phinees filio Eleazari sacerdotis, vasa quoque sancta, et tubas ad clangendum tradidit ei. ⁷ Cumque pugnassent contra Madianitas atque viciissent, omnes mares occiderunt, ⁸ et reges eorum, Evi, et Recem, et Sur, et Hur, et Rebe, quinque principes gentis: Balaam quoque filium Beor interfecerunt gladio. ⁹ Ceperuntque mulieres eorum, et parvulos, omniaque pecora, et cunctam supellectilem: quidquid habere potuerant depopulati sunt: ¹⁰ tam urbes quam viculos et castella flamma consumpsit. ¹¹ Et tulerunt prædam, et universa quæ ceperant tam ex hominibus quam ex jumentis, ¹² et adduxerunt ad Moysen, et Eleazarum sacerdotem, et ad omnem multitudinem filiorum Israël: reliqua autem utensilia portaverunt ad castra in campestribus Moab juxta Jordanem contra Jericho.

¹³ Egressi sunt autem Moyses et Eleazar sacerdos, et omnes principes synagogæ, in occursum eorum extra castra. ¹⁴ Iratusque Moyses principibus exercitus, tribunis, et centurionibus qui venerant de bello, ¹⁵ ait: Cur feminas reservastis? ¹⁶ nonne istæ sunt, quæ ceperunt filios Israël ad suggestionem Balaam, et prævaricari vos fecerunt in Domino super peccato Phogor, unde et percussus est populus? ¹⁷ ergo cunctos interficite quidquid est generis mas-

culini, etiam in parvulis: et mulieres, quæ noverunt viros in coitu, jugulate: ¹⁸ puellas autem et omnes feminas virgines reservate vobis: ¹⁹ et manete extra castra septem diebus. Qui occiderit hominem, vel occisum tetigerit, lustrabitur die tertio et septimo. ²⁰ Et de omni præda, sive vestimentum fuerit, sive vas, et aliquid in utensilia præparatum, de caprarum pellibus, et pilis, et ligno, expiabitur.

²¹ Eleazar quoque sacerdos ad viros exercitus, qui pugnaverunt, sic locutus est: Hoc est præceptum legis, quod mandavit Dominus Moysi: ²² aurum, et argentum, et æs, et ferrum, et plumbum, et stannum, ²³ et omne, quod potest transire per flammam, igne purgabitur: quidquid autem ignem non potest sustinere, aqua expiationis sanctificabitur: ²⁴ et lavabitis vestimenta vestra die septimo, et purificati postea castra intrabitis. ²⁵ Dixit quoque Dominus ad Moysen: ²⁶ Tollite summam eorum quæ capta sunt, ab homine usque ad pecus, tu et Eleazar sacerdos et principes vulgi: ²⁷ dividesque ex æquo prædam inter eos qui pugnaverunt egressique sunt ad bellum, et inter omnem reliquam multitudinem. ²⁸ Et separabis partem Domino ab his qui pugnaverunt et fuerunt in bello, unam animam de quingentis, tam ex hominibus quam ex bobus et asinis et ovibus, ²⁹ et dabis eam Eleazaro sacerdoti, quia primitiæ Domini sunt. ³⁰ Ex media quoque parte filiorum Israël accipies quinquagesimum caput hominum, et boum, et asinorum, et ovium, cunctorum animantium, et dabis ea Levitis, qui excubant in custodiis tabernaculi Domini.

³¹ Feceruntque Moyses et Eleazar sicut præceperat Dominus. ³² Fuit autem præda, quam exercitus ceperat,

ovium sexcenta septuaginta quinque millia, ³³ boum septuaginta duo millia, ³⁴ asinorum sexaginta millia et mille: ³⁵ animæ hominum sex femine, quæ non cognoverant viros, triginta duo millia. ³⁶ Dataque est media pars his qui in prælio fuerant, ovium trecenta triginta septem millia quingentæ: ³⁷ e quibus in partem Domini supputatæ sunt oves sexcentæ septuaginta quinque: ³⁸ et de bobus triginta sex millibus, boves septuaginta et duo: ³⁹ de asinis triginta millibus quingentis, asini sexaginta unus: ⁴⁰ de animabus hominum sedecim millibus, cesserunt in partem Domini triginta duæ animæ. ⁴¹ Tradiditque Moyses numerum primitiarum Domini Eleazaro sacerdoti, sicut fuerat ei imperatum, ⁴² ex media parte filiorum Israël, quam separaverat his qui in prælio fuerant. ⁴³ De media vero parte, quæ contigerat reliquæ multitudini, id est, de ovibus trecentis triginta septem millibus quingentis, ⁴⁴ et de bobus triginta sex millibus, ⁴⁵ et de asinis triginta millibus quingentis, ⁴⁶ et de hominibus sedecim millibus, ⁴⁷ tulit Moyses quinquagesimum caput, et dedit Levitis, qui excubabant in tabernaculo Domini, sicut præceperat Dominus.

⁴⁸ Cumque accessissent principes exercitus ad Moysen, et tribuni, centurionesque, dixerunt: ⁴⁹ Nos servi tui recensuimus numerum pugnantorum, quos habuimus sub manu nostra: et ne unus quidem defuit.

⁵⁰ Ob hanc causam offerimus in donariis Domini singuli quod in præda auri potuimus invenire, periscelides et armillas, annulos et dextralia, ac murænas, ut depreceris pro nobis Dominum. ⁵¹ Susceperuntque Moyses et Eleazar sacerdos omne aurum in diversis speciebus, ⁵² pondo

sedecim millia septingentos quinquaginta siclos, a tribunis et centurionibus. ⁵³ Unusquisque enim quod in præda rapuerat, suum erat. ⁵⁴ Et susceptum intulerunt in tabernaculum testimonii, in monumentum filiorum Israël coram Domino.

32 Filii autem Ruben et Gad habebant pecora multa, et erat illis in jumentis infinita substantia. Cumque vidissent Jazer et Galaad aptas animalibus alendis terras, ² venerunt ad Moysen, et ad Eleazarum sacerdotem, et principes multitudinis, atque dixerunt: ³ Ataroth, et Dibon, et Jazer, et Nemra, Hesebon, et Eleale, et Saban, et Nebo, et Beon, ⁴ terra, quam percussit Dominus in conspectu filiorum Israël, regio uberrima est ad pastum animalium: et nos servi tui habemus jumenta plurima, ⁵ precamurque si invenimus gratiam coram te, ut des nobis famulis tuis eam in possessionem, nec facias nos transire Jordanem. ⁶ Quibus respondit Moyses: Numquid fratres vestri ibunt ad pugnam, et vos hic sedebitis? ⁷ cur subvertitis mentes filiorum Israël, ne transire audeant in locum, quem eis daturus est Dominus? ⁸ Nonne ita egerunt patres vestri, quando misi de Cadesbarne ad explorandam terram? ⁹ cumque venissent usque ad Vallem botri, lustrata omni regione, subverterunt cor filiorum Israël, ut non intrarent fines, quos eis Dominus dedit. ¹⁰ Qui iratus juravit, dicens: ¹¹ Si videbunt homines isti, qui ascenderunt ex Ægypto a viginti annis et supra, terram, quam sub juramento pollicitus sum Abraham, Isaac, et Jacob: et noluerunt sequi me, ¹² præter Caleb filium Jephone Cenezæum, et Josue filium Nun: isti impleverunt voluntatem meam. ¹³ Iratusque Dominus adversum Israël, circumduxit eum per desertum quadraginta annis, donec

consumeretur universa generatio, quæ fecerat malum in conspectu ejus. ¹⁴ Et ecce, inquit, vos surrexistis pro patribus vestris, incrementa et alumni hominum peccatorum, ut augetis furorem Domini contra Israël. ¹⁵ Quod si nolueritis sequi eum, in solitudine populum derelinquet, et vos causa eritis necis omnium. ¹⁶ At illi prope accedentes, dixerunt: Caulas ovium fabricabimus, et stabula jumentorum, parvulis quoque nostris urbes munitas: ¹⁷ nos autem ipsi armati et accincti pergemus ad prælium ante filios Israël, donec introducamus eos ad loca sua. Parvuli nostri, et quidquid habere possumus, erunt in urbibus muratis, propter habitatorum insidias. ¹⁸ Non revertemur in domos nostras, usque dum possideant filii Israël hæreditatem suam: ¹⁹ nec quidquam quæremus trans Jordanem, quia jam habemus nostram possessionem in orientali ejus plaga.

²⁰ Quibus Moyses ait: Si facitis quod promittitis, expediti pergite coram Domino ad pugnam: ²¹ et omnis vir bellator armatus Jordanem transeat, donec subvertat Dominus inimicos suos, ²² et subjiaciatur ei omnis terra: tunc eritis inculpabiles apud Dominum et apud Israël, et obtinebitis regiones, quas vultis, coram Domino. ²³ Sin autem quod dicitis, non feceritis, nulli dubium est quin peccetis in Deum: et scitote quoniam peccatum vestrum apprehendet vos. ²⁴ Ædificate ergo urbes parvulis vestris, et caulas, et stabula ovibus ac jumentis: et quod polliciti estis, implete. ²⁵ Dixeruntque filii Gad et Ruben ad Moysen: Servi tui sumus: faciemus quod jubet dominus noster. ²⁶ Parvulos nostros, et mulieres, et pecora, ac jumenta relinquemus in urbibus Galaad: ²⁷ nos autem famuli tui omnes expediti pergemus ad bellum, si-

cut tu, domine, loqueris. ²⁸ Præcepit ergo Moyses Eleazaro sacerdoti, et Josue filio Nun, et principibus familiarum per tribus Israël, et dixit ad eos: ²⁹ Si transierint filii Gad et filii Ruben vobiscum Jordanem omnes armati ad bellum coram Domino, et vobis fuerit terra subjecta, date eis Galaad in possessionem. ³⁰ Sin autem noluerint transire armati vobiscum in terram Chanaan, inter vos habitandi accipiant loca. ³¹ Responderuntque filii Gad et filii Ruben: Sicut locutus est Dominus servis suis, ita faciemus: ³² ipsi armati pergemus coram Domino in terram Chanaan, et possessionem jam suscepisse nos confitemur trans Jordanem.

³³ Dedit itaque Moyses filiis Gad et Ruben, et dimidiæ tribui Manasse filii Joseph, regnum Sehon regis Amorrhæi, et regnum Og regis Basan, et terram eorum cum urbibus suis per circuitum. ³⁴ Igitur exstruxerunt filii Gad, Dibon, et Ataroth, et Aroër, ³⁵ et Etroth, et Sophan, et Jazer, et Jegbaa, ³⁶ et Bethnemra, et Betharan, urbes munitas, et caulas pecoribus suis. ³⁷ Filii vero Ruben ædificaverunt Hesebon, et Eleale, et Cariathaim, ³⁸ et Nabo, et Baalmeon versis nominibus, Sabama quoque: imponentes vocabula urbibus, quas exstruxerunt. ³⁹ Porro filii Machir filii Manasse, perrexerunt in Galaad, et vastaverunt eam interfecto Amorrhæo habitatore ejus. ⁴⁰ Dedit ergo Moyses terram Galaad Machir filio Manasse, qui habitavit in ea. ⁴¹ Jair autem filius Manasse abiit, et occupavit vicos ejus, quos appellavit Havoth Jair, id est, Villas Jair. ⁴² Nobe quoque perrexit, et apprehendit Chanath cum viculis suis: vocavitque eam ex nomine suo Nobe.

33 Hæ sunt mansiones filiorum Israël, qui egressi sunt de Ægypto per turmas suas in manu Moysi et Aaron, ² quas descripsit Moyses juxta castrorum loca, quæ Domini jussione mutabant. ³ Profecti igitur de Ramesse mense primo, quintadecima die mensis primi, altera die Phase, filii Israël in manu excelsa, videntibus cunctis Ægyptiis, ⁴ et sepelientibus primogenitos, quos percusserat Dominus (nam et in diis eorum exercuerat ultionem), ⁵ castrametati sunt in Soccoth. ⁶ Et de Soccoth venerunt in Etham, quæ est in extremis finibus solitudinis. ⁷ Inde egressi venerunt contra Phihahiroth, quæ respicit Beelsephon, et castrametati sunt ante Magdalum. ⁸ Profectique de Phihahiroth, transierunt per medium mare in solitudinem: et ambulantes tribus diebus per desertum Etham, castrametati sunt in Mara. ⁹ Profectique de Mara, venerunt in Elim, ubi erant duodecim fontes aquarum, et palmæ septuaginta: ibique castrametati sunt. ¹⁰ Sed et inde egressi, fixerunt tentoria super mare Rubrum. Profectique de mari Rubro, ¹¹ castrametati sunt in deserto Sin. ¹² Unde egressi, venerunt in Daphca. ¹³ Profectique de Daphca, castrametati sunt in Alus. ¹⁴ Egressique de Alus, in Raphidim fixere tentoria, ubi populo defuit aqua ad bibendum. ¹⁵ Profectique de Raphidim, castrametati sunt in deserto Sinai. ¹⁶ Sed et de solitudine Sinai egressi, venerunt ad sepulchra concupiscentiæ. ¹⁷ Profectique de sepulchris concupiscentiæ, castrametati sunt in Haseroth. ¹⁸ Et de Haseroth venerunt in Rethma. ¹⁹ Profectique de Rethma, castrametati sunt in Remmomphares. ²⁰ Unde egressi venerunt in Lebna. ²¹ De Lebna castrametati sunt in Ressa. ²² Egressique de Ressa, venerunt in Ceelatha. ²³ Unde profecti, castram-

etati sunt in monte Sepher. ²⁴ Egressi de monte Sepher, venerunt in Arada.

²⁵ Inde proficiscentes, castrametati sunt in Maceloth.

²⁶ Profectique de Maceloth, venerunt in Thahath. ²⁷ De Thahath, castrametati sunt in Thare.

²⁸ Unde egressi, fixere tentoria in Methca. ²⁹ Et de Methca, castrametati sunt in Hesmona.

³⁰ Profectique de Hesmona, venerunt in Moseroth.

³¹ Et de Moseroth, castrametati sunt in Benejaacan. ³² Profectique de Benejaacan, venerunt in montem Gadgad.

³³ Unde profecti, castrametati sunt in Jetebatha.

³⁴ Et de Jetebatha venerunt in Hebrona. ³⁵ Egressique de Hebrona, castrametati sunt in Asiongaber.

³⁶ Inde profecti, venerunt in desertum Sin, hæc est Cades. ³⁷ Egressique de Cades, castrametati sunt in monte Hor, in extremis finibus terræ Edom.

³⁸ Ascenditque Aaron sacerdos in montem Hor jubente Domino: et ibi mortuus est anno quadragesimo egressionis filiorum Israël ex Ægypto, mense quinto, prima die mensis, ³⁹ cum esset annorum centum viginti trium.

⁴⁰ Audivitque Chananæus rex Arad, qui habitabat ad meridiem, in terram Chanaan venisse filios Israël. ⁴¹ Et profecti de monte Hor, castrametati sunt in Salmona.

⁴² Unde egressi, venerunt in Phunon. ⁴³ Profectique de Phunon, castrametati sunt in Oboth.

⁴⁴ Et de Oboth venerunt in Ijeabarim, quæ est in finibus Moabitarum. ⁴⁵ Profectique de Ijeabarim, fixere tentoria in Dibongad.

⁴⁶ Unde egressi, castrametati sunt in Helmondeblathaim.

⁴⁷ Egressique de Helmondeblathaim, venerunt ad montes Abarim contra Nabo. ⁴⁸ Profectique de montibus Abarim, transierunt ad campestria Moab, supra Jordanem, contra Jericho.

⁴⁹ Ibi que castrametati sunt de Beth-

simoth usque ad Abelsatim in planioribus locis Moabitarum.

⁵⁰ Ubi locutus est Dominus ad Moysen: ⁵¹ Præcipe filiis Israël, et dic ad eos: Quando transieritis Jordanem, intrantes terram Chanaan, ⁵² disperditis cunctos habitatores terræ illius: confringite titulos, et statuas comminuite, atque omnia excelsa vastate, ⁵³ mundantes terram, et habitantes in ea. Ego enim dedi vobis illam in possessionem, ⁵⁴ quam dividetis vobis sorte. Pluribus dabitur latiore, et paucis angustiore. Singulis ut sors ceciderit, ita tribuetur hæreditas. Per tribus et familias possessio dividetur.

⁵⁵ Sin autem nolueritis interficere habitatores terræ: qui remanserint, erunt vobis quasi clavi in oculis, et lanceæ in lateribus, et adversabuntur vobis in terra habitationis vestræ: ⁵⁶ et quidquid illis cogitaveram facere, vobis faciam.

34 Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens: ² Præcipe filiis Israël, et dices ad eos: Cum ingressi fueritis terram Chanaan, et in possessionem vobis sorte ceciderit, his finibus terminabitur. ³ Pars meridiana incipiet a solitudine Sin, quæ est iuxta Edom: et habebit terminos contra orientem mare salsissimum. ⁴ Qui circuibunt australem plagam per ascensum Scorpionis, ita ut transeant in Senna, et perveniant a meridie usque ad Cadesbarne, unde egredientur confinia ad villam nomine Adar, et tendent usque ad Asemona. ⁵ Ibitque per gyrum terminus ab Asemona usque ad torrentem Ægypti, et maris magni littore finietur. ⁶ Plaga autem occidentalis a mari magno incipiet, et ipso fine claudetur. ⁷ Porro ad septentrionalem plagam a mari magno termini incipient, pervenientes usque ad montem altissimum, ⁸ a quo venient in Emath usque ad terminos Sedada: ⁹ ibuntque confinia

usque ad Zephrona, et villam Enan. Hi erunt termini in parte aquilonis.

¹⁰ Inde metabuntur fines contra orientalem plagam de villa Enan usque Sephama, ¹¹ et de Sephama descendunt termini in Rebla contra fontem Daphnim: inde perveniunt contra orientem ad mare Cenereth, ¹² et tendunt usque ad Jordanem, et ad ultimum salssissimo claudentur mari. Hanc habebitis terram per fines suos in circuitu.

¹³ Præcepitque Moyses filiis Israël, dicens: Hæc erit terra, quam possidebitis sorte, et quam jussit Dominus dari novem tribubus, et dimidiæ tribui. ¹⁴ Tribus enim filiorum Ruben per familias suas, et tribus filiorum Gad juxta cognationum numerum, media quoque tribus Manasse, ¹⁵ id est, duæ semis tribus, acceperunt partem suam trans Jordanem contra Jericho ad orientalem plagam. ¹⁶ Et ait Dominus ad Moysen: ¹⁷ Hæc sunt nomina virorum qui terram vobis dividunt, Eleazar sacerdos, et Josue filius Nun, ¹⁸ et singuli principes de tribubus singulis, ¹⁹ quorum ista sunt vocabula. De tribu Juda, Caleb filius Jephone. ²⁰ De tribu Simeon, Samuel filius Ammiud. ²¹ De tribu Benjamin, Elidad filius Chaselon. ²² De tribu filiorum Dan, Bocci filius Jogli. ²³ Filiorum Joseph de tribu Manasse, Hanniel filius Ephod. ²⁴ De tribu Ephraim, Camuel filius Sephthan. ²⁵ De tribu Zabulon, Elisaphan filius Pharnach. ²⁶ De tribu Issachar, dux Phaltiel filius Ozan. ²⁷ De tribu Aser, Ahiud filius Salomi. ²⁸ De tribu Nephthali, Phedaël filius Ammiud. ²⁹ Hi sunt, quibus præcepit Dominus ut dividerent filiis Israël terram Chanaan.

35 Hæc quoque locutus est Dominus ad Moysen in campestribus Moab supra Jordanem, contra Jericho:

² Præcipe filiis Israël ut dent Levitis de possessionibus suis ³ urbes ad habitandum, et suburbana earum per circuitum: ut ipsi in oppidis maneant, et suburbana sint pecoribus ac jumentis: ⁴ quæ a muris civitatum forinsecus, per circuitum, mille passuum spatio tendentur. ⁵ Contra orientem duo millia erunt cubiti, et contra meridiem similiter erunt duo millia: ad mare quoque, quod respicit ad occidentem, eadem mensura erit, et septentrionalis plaga æquali termino finietur, eruntque urbes in medio, et foris suburbana. ⁶ De ipsis autem oppidis, quæ Levitis dabitur, sex erunt in fugitivorum auxilia separata, ut fugiat ad ea qui fuderit sanguinem: et exceptis his, alia quadraginta duo oppida, ⁷ id est, simul quadraginta octo cum suburbanis suis. ⁸ Ipsæque urbes, quæ dabuntur de possessionibus filiorum Israël, ab his qui plus habent, plures auferentur: et qui minus, pauciores: singuli juxta mensuram hæreditatis suæ dabunt oppida Levitis.

⁹ Ait Dominus ad Moysen: ¹⁰ Loquere filiis Israël, et dices ad eos: Quando transgressi fueritis Jordanem in terram Chanaan, ¹¹ decernite quæ urbes esse debeant in præsidia fugitivorum, qui nolentes sanguinem fuderint: ¹² in quibus cum fuerit profugus, cognatus occisi non poterit eum occidere, donec stet in conspectu multitudinis, et causa illius judicetur. ¹³ De ipsis autem urbibus, quæ ad fugitivorum subsidia separantur, ¹⁴ tres erunt trans Jordanem, et tres in terra Chanaan, ¹⁵ tam filiis Israël quam advenis atque peregrinis, ut confugiat ad eas qui nolens sanguinem fuderit. ¹⁶ Si quis ferro percusserit, et mortuus fuerit qui percussus est, reus erit homicidii, et ipse mori-

pro qua juravit Dominus patribus tuis, Abraham, Isaac, et Jacob, ut daret eam illis.

31 Abiit itaque Moyses, et locutus est omnia verba hæc ad univ-
ersum Israël, ² et dixit ad eos: Cen-
tum viginti annorum sum hodie; non
possum ultra egredi et ingredi, præser-
tim cum et Dominus dixerit mihi: Non
transibis Jordanem istum. ³ Dominus
ergo Deus tuus transibit ante te: ipse
delebit omnes gentes has in conspectu
tuo, et possidebis eas: et Josue iste tran-
sibit ante te, sicut locutus est Dominus.
⁴ Facietque Dominus eis sicut fecit Se-
hon et Og regibus Amorrhæorum, et
terræ eorum, delebitque eos. ⁵ Cum
ergo et hos tradiderit vobis, similiter fa-
ciatis eis, sicut præcepi vobis. ⁶ Viriliter
agite, et confortamini: nolite timere,
nec paveatis ad conspectum eorum:
quia Dominus Deus tuus ipse est duc-
tor tuus, et non dimittet, nec derelin-
quet te.

⁷ Vocavitque Moyses Josue, et dixit
ei coram omni Israël: Confortare, et
esto robustus: tu enim introduces pop-
ulum istum in terram, quam daturum
se patribus eorum juravit Dominus, et
tu eam sorte divides. ⁸ Et Dominus
qui ductor est vester, ipse erit tecum:
non dimittet, nec derelinquet te: noli
timere, nec paveas.

⁹ Scripsit itaque Moyses legem
hanc, et tradidit eam sacerdotibus fi-
liis Levi, qui portabant arcam fœderis
Domini, et cunctis senioribus Israël.
¹⁰ Præcepitque eis, dicens: Post septem
annos, anno remissionis, in solemnitate
tabernaculorum, ¹¹ convenientibus
cunctis ex Israël, ut appareant in con-
spectu Domini Dei tui in loco quem
elegerit Dominus, leges verba legis hu-
jus coram omni Israël, audientibus
eis, ¹² et in unum omni populo con-
gregato, tam viris quam mulieribus,
parvulis, et advenis, qui sunt intra por-

tas tuas: ut audientes discant, et timeant
Dominum Deum vestrum, et custodi-
ant, impleantque omnes sermones legis
hujus. ¹³ Filii quoque eorum qui nunc
ignorant, ut audire possint, et timeant
Dominum Deum suum cunctis diebus
quibus versantur in terra, ad quam vos,
Jordane transmisso, pergitis obtinen-
dam.

¹⁴ Et ait Dominus ad Moysen: Ecce
prope sunt dies mortis tuæ: voca Josue,
et state in tabernaculo testimonii, ut
præcipiam ei. Abierunt ergo Moyses et
Josue, et steterunt in tabernaculo testi-
monii: ¹⁵ apparuitque Dominus ibi in
columna nubis, quæ stetit in introitu
tabernaculi. ¹⁶ Dixitque Dominus ad
Moysen: Ecce tu dormies cum patribus
tuis, et populus iste consurgens forni-
cabitur post deos alienos in terra, ad
quam ingreditur ut habitet in ea: ibi
derelinquet me, et irritum faciet fœ-
dus, quod pepigi cum eo. ¹⁷ Et irasce-
tur furor meus contra eum in die illo: et
derelinquam eum, et abscondam faciem
meam ab eo, et erit in devorationem: in-
venient eum omnia mala et afflictiones,
ita ut dicat in illo die: Vere quia non est
Deus mecum, invenerunt me hæc mala.
¹⁸ Ego autem abscondam, et celabo fa-
ciem meam in die illo propter omnia
mala, quæ fecit, quia secutus est deos
alienos.

¹⁹ Nunc itaque scribite vobis can-
ticum istud, et docete filios Israël: ut
memoriter teneant, et ore decantent,
et sit mihi carmen istud pro testimo-
nio inter filios Israël. ²⁰ Introducam
enim eum in terram, pro qua juravi
patribus ejus, lacte et melle manan-
tem. Cumque comederint, et satu-
rati, crassique fuerint, avertentur ad
deos alienos, et servient eis: detrahen-
tque mihi, et irritum facient pactum
meum. ²¹ Postquam invenerint eum
mala multa et afflictiones, respondebit
ei canticum istud pro testimonio, quod
nulla delebit oblivio ex ore seminis sui.

Scio enim cogitationes ejus, quæ factururus sit hodie, antequam introducam eum in terram, quam ei pollicitus sum.

22 Scripsit ergo Moyses canticum, et docuit filios Israël. **23** Præcepitque Dominus Josue filio Nun, et ait: Confortare, et esto robustus: tu enim introduces filios Israël in terram, quam pollicitus sum, et ego ero tecum.

24 Postquam ergo scripsit Moyses verba legis hujus in volumine, atque complevit, **25** præcepit Levitis, qui portabant arcam fœderis Domini, dicens: **26** Tollite librum istum, et ponite eum in latere arcæ fœderis Domini Dei vestri: ut sit ibi contra te in testimonium. **27** Ego enim scio contentionem tuam, et cervicem tuam durissimam. Adhuc vivente me et ingrediente vobiscum, semper contentiose egistis contra Dominum: quanto magis cum mortuus fuero? **28** Congregate ad me omnes majores natu per tribus vestras, atque doctores, et loquar audientibus eis sermones istos, et invocabo contra eos cælum et terram. **29** Novi enim quod post mortem meam inique agetis, et declinabitis cito de via, quam præcepi vobis: et occurrent vobis mala in extremo tempore, quando feceritis malum in conspectu Domini, ut irritetis eum per opera manuum vestrarum.

30 Locutus est ergo Moyses, audiente universo cœtu Israël, verba carminis hujus, et ad finem usque complevit.

32 Audite, cæli, quæ loquor: audiat terra verba oris mei.

2 Concreseat ut pluvia doctrina mea,
fluat ut ros eloquium meum,
quasi imber super herbam,
et quasi stillæ super gramina.

3 Quia nomen Domini invocabo: date magnificentiam Deo nostro.

4 Dei perfecta sunt opera,
et omnes viæ ejus judicia:
Deus fidelis, et absque ulla
iniquitate,
justus et rectus.

5 Peccaverunt ei, et non filii ejus in sordibus:
generatio prava atque perversa.

6 Hæccine reddis Domino,
popule stulte et insipiens?
numquid non ipse est pater tuus,
qui possedit te, et fecit, et creavit te?

7 Memento dierum antiquorum,
cogita generationes singulas:
interroga patrem tuum,
et annuntiabit tibi:
majores tuos, et dicent tibi.

8 Quando dividebat Altissimus gentes,
quando separabat filios Adam,
constituit terminos populorum
juxta numerum filiorum Israël.

9 Pars autem Domini, populus ejus:
Jacob funiculus hæreditatis ejus.

10 Invenit eum in terra deserta,
in loco horroris, et vastæ solitudinis:
circumduxit eum, et docuit:
et custodivit quasi pupillam oculi sui.

11 Sicut aquila provocans ad volandum pullos suos,
et super eos volitans,
expandit alas suas, et assumpsit eum,
atque portavit in humeris suis.

12 Dominus solus dux ejus fuit,
et non erat cum eo deus alienus:

13 constituit eum super excelsam terram,
ut comederet fructus agrorum:
ut sugeret mel de petra,
oleumque de saxo durissimo;

occidentalem plagam urbis attingerent. Abiit ergo Josue nocte illa, et stetit in vallis medio.

¹⁴ Quod cum vidisset rex Hai, festinavit mane, et egressus est cum omni exercitu civitatis, direxitque aciem contra desertum, ignorans quod post tergum laterent insidiæ. ¹⁵ Josue vero et omnis Israël cesserunt loco, simulantes metum, et fugientes per solitudinis viam. ¹⁶ At illi vociferantes pariter, et se mutuo cohortantes, persecuti sunt eos. Cumque recessissent a civitate, ¹⁷ et ne unus quidem in urbe Hai et Bethel remansisset qui non persequeretur Israël (sicut eruperant aperta oppida relinquentes), ¹⁸ dixit Dominus ad Josue: Leva clypeum, qui in manu tua est, contra urbem Hai, quoniam tibi tradam eam. ¹⁹ Cumque elevasset clypeum ex adverso civitatis, insidiæ, quæ latebant, surrexerunt confestim: et pergentes ad civitatem, ceperunt, et succenderunt eam. ²⁰ Viri autem civitatis, qui persequerentur Josue, respicientes et videntes fumum urbis ad cælum usque conscendere, non potuerunt ultra huc illucque diffugere: præsertim cum hi qui simulaverant fugam, et tendebant ad solitudinem, contra persequentes fortissime restitissent. ²¹ Vidensque Josue et omnis Israël quod capta esset civitas, et fumus urbis ascenderet, reversus percussit viros Hai. ²² Siquidem et illi qui ceperant et succenderant civitatem, egressi ex urbe contra suos, medios hostium ferire cœperunt. Cum ergo ex utraque parte adversarii cæderentur, ita ut nullus de tanta multitudine salvaretur, ²³ regem quoque urbis Hai apprehenderunt viventem, et obtulerunt Josue.

²⁴ Igitur omnibus interfectis, qui Israëllem ad deserta tendentem fuerant persecuti, et in eodem loco gladio corruptibus, reversi filii Israël percusserunt civitatem. ²⁵ Erant autem qui in eo-

dem die conciderant a viro usque ad mulierem, duodecim millia hominum, omnes urbis Hai. ²⁶ Josue vero non contraxit manum, quam in sublime porregerat, tenens clypeum donec interficerentur omnes habitatores Hai. ²⁷ Jumenta autem et prædam civitatis dividerunt sibi filii Israël, sicut præceperat Dominus Josue. ²⁸ Qui succendit urbem, et fecit eam tumulum sempiternum: ²⁹ regem quoque ejus suspendit in patibulo usque ad vespem et solis occasum. Præcepitque Josue, et deposuerunt cadaver ejus de cruce: projeceruntque in ipso introitu civitatis, congesto super eum magno acervo lapidum, qui permanet usque in præsentem diem.

³⁰ Tunc ædificavit Josue altare Domino Deo Israël in monte Hebal, ³¹ sicut præceperat Moyses famulus Domini filiis Israël, et scriptum est in volumine legis Moysi: altare vero de lapidibus impolitus, quos ferrum non tetigit: et obtulit super eo holocausta Domino, immolavitque pacificas victimas. ³² Et scripsit super lapides Deuteronomium legis Moysi, quod ille digesserat coram filiis Israël. ³³ Omnis autem populus, et majores natu, ducesque ac iudices, stabant ex utraque parte arcæ, in conspectu sacerdotum qui portabant arcam fœderis Domini, ut advena, ita et indigena. Media pars eorum juxta montem Garizim, et media juxta montem Hebal, sicut præceperat Moyses famulus Domini. Et primum quidem benedixit populo Israël. ³⁴ Post hæc legit omnia verba benedictionis et maledictionis, et cuncta quæ scripta erant in legis volumine. ³⁵ Nihil ex his quæ Moyses jusserat, reliquit intactum, sed universa replicavit coram omni multitudine Israël, mulieribus ac parvulis, et advenis qui inter eos morabantur.

et David in decem millibus suis?

⁶ Vocavit ergo Achis David, et ait ei: Vivit Dominus, quia rectus es tu, et bonus in conspectu meo: et exitus tuus, et introitus tuus mecum est in castris: et non inveni in te quidquam mali ex die qua venisti ad me usque in diem hanc: sed satrapis non places. ⁷ Revertere ergo, et vade in pace, et non offendas oculos satraparum Philistiim. ⁸ Dixitque David ad Achis: Quid enim feci, et quid invenisti in me servo tuo, a die qua fui in conspectu tuo usque in diem hanc, ut non veniam et pugnem contra inimicos domini mei regis? ⁹ Respondens autem Achis, locutus est ad David: Scio quia bonus es tu in oculis meis, sicut angelus Dei: sed principes Philistinorum dixerunt: Non ascendet nobiscum in prælium. ¹⁰ Igitur consurge mane tu, et servi domini tui qui venerunt tecum: et cum de nocte surrexeritis, et cœperit dilucescere, pergite. ¹¹ Surrexit itaque de nocte David, ipse et viri ejus, ut proficiscerentur mane, et reverterentur ad terram Philistiim: Philistiim autem ascenderunt in Jezrahel.

30 Cumque venissent David et viri ejus in Siceleg die tertia, Amalecitæ impetum fecerant ex parte australi in Siceleg, et percusserant Siceleg, et succenderant eam igni. ² Et captivas duxerant mulieres ex ea, a minimo usque ad magnum: et non interfecerant quemquam, sed secum duxerant, et pergebant itinere suo. ³ Cum ergo venissent David et viri ejus ad civitatem, et invenissent eam succensam igni, et uxores suas, et filios suos et filias, ductas esse captivas, ⁴ levaverunt David et populus qui erat cum eo voces suas, et planxerunt donec deficerent in eis lacrimæ. ⁵ Siquidem et duæ uxores David captivæ ductæ fuerant, Achis-

noam Jezrahelites, et Abigail uxor Nabal Carmeli. ⁶ Et contristatus est David valde: volebat enim eum populus lapidare, quia amara erat anima uniuscujusque viri super filiis suis et filiabus: confortatus est autem David in Domino Deo suo.

⁷ Et ait ad Abiathar sacerdotem filium Achimelech: Applicata ad me ephod. Et applicavit Abiathar ephod ad David.

⁸ Et consuluit David Dominum, dicens: Persequar latrunculos hos, et comprehendam eos, an non? Dixitque ei Dominus: Persequere: absque dubio enim comprehendes eos, et excuties prædam. ⁹ Abiit ergo David, ipse et sexcenti viri qui erant cum eo, et venerunt usque ad torrentem Besor: et lassissimi quidam substiterunt.

¹⁰ Persecutus est autem David ipse, et quadringenti viri: substiterant enim ducenti, qui lassissimi transire non poterant torrentem Besor. ¹¹ Et invenerunt virum ægyptium in agro, et adduxerunt eum ad David: dederuntque ei panem ut comederet, et biberet aquam, ¹² sed et fragmen massæ caricarum, et duas ligaturas uvæ passæ. Quæ cum comedisset, reversus est spiritus ejus, et refocillatus est: non enim comederat panem, neque biberat aquam, tribus diebus et tribus noctibus. ¹³ Dixit itaque ei David: Cujus es tu? vel unde? et quo pergis? Qui ait: Puer ægyptius ego sum, servus viri Amalecitæ: dereliquit autem me dominus meus, quia ægrotare cœpi nudiustertius. ¹⁴ Siquidem nos erupimus ad australem plagam Cerethi, et contra Judam, et ad meridiem Caleb, et Siceleg succendimus igni. ¹⁵ Dixitque ei David: Potes me ducere ad cuneum istum? Qui ait: Jura mihi per Deum quod non occidas me, et non tradas me in manus domini mei, et ego ducam te ad cuneum istum. Et juravit ei David. ¹⁶ Qui cum duxisset eum, ecce illi discumbebant super faciem universæ

terrā comedentes et bibentes, et quasi festum celebrantes diem, pro cuncta præda et spoliis quæ ceperant de terra Philisthiim et de terra Juda. ¹⁷ Et percussit eos David a vespere usque ad vesperam alterius diei, et non evasit ex eis quisquam, nisi quadringenti viri adolescentes, qui ascenderant camelos et fugerant. ¹⁸ Eruit ergo David omnia quæ tulerant Amalecitæ, et duas uxores suas eruit. ¹⁹ Nec defuit quidquam a parvo usque ad magnum, tam de filiis quam de filiabus, et de spoliis, et quæcumque rapuerant: omnia reduxit David. ²⁰ Et tulit universos greges et armenta, et minavit ante faciem suam: dixeruntque: Hæc est præda David.

²¹ Venit autem David ad ducentos viros qui lassi substiterant, nec sequi potuerant David, et residere eos jusserat in torrente Besor: qui egressi sunt obviam David et populo qui erat cum eo. Accedens autem David ad populum, salutavit eos pacifice. ²² Respondensque omnis vir pessimus et iniquus de viris qui ierant cum David, dixit: Quia non venerunt nobiscum, non dabimus eis quidquam de præda quam eruimus: sed sufficiat unicuique uxor sua et filii: quos cum acceperint, recedant. ²³ Dixit autem David: Non sic facietis, fratres mei, de his quæ tradidit nobis Dominus, et custodivit nos, et dedit latrunculos qui eruperant adversum nos, in manus nostras: ²⁴ nec audiet vos quisquam super sermone hoc: æqua enim pars erit descendentis ad prælium, et remanentis ad sarcinas, et similiter dividant. ²⁵ Et factum est hoc ex die illa et deinceps, constitutum et præfinitum, et quasi lex in Israël usque in diem hanc. ²⁶ Venit ergo David in Siceleg, et misit dona de præda senioribus Juda proximis suis, dicens: Accipite benedictionem de præda hostium Domini: ²⁷ his qui erant in Bethel, et qui in Ramoth ad meridiem,

et qui in Jether, ²⁸ et qui in Aroër, et qui in Sephamoth, et qui in Esthamo, ²⁹ et qui in Rachal, et qui in urbibus Jerameel, et qui in urbibus Ceni, ³⁰ et qui in Arama, et qui in lacu Asan, et qui in Athach, ³¹ et qui in Hebron, et reliquis qui erant in his locis in quibus commoratus fuerat David, ipse et viri ejus.

31 Philisthiim autem pugnabant adversum Israël: et fugerunt viri Israël ante faciem Philisthiim, et ceciderunt interfecti in monte Gelboë. ² Irrueruntque Philisthiim in Saul et in filios ejus, et percusserunt Jonathan, et Abinadab, et Melchisua filios Saul: ³ totumque pondus prælii versum est in Saul, et consecuti sunt eum viri sagittarii, et vulneratus est vehementer a sagittariis. ⁴ Dixitque Saul ad armigerum suum: Evagina gladium tuum, et percute me: ne forte veniant incircumcisi isti, et interficiant me, illudentes mihi. Et noluit armiger ejus: fuerat enim nimio terrore perterritus. Arripuit itaque Saul gladium, et irruit super eum. ⁵ Quod cum vidisset armiger ejus, videlicet quod mortuus esset Saul, irruit etiam ipse super gladium suum, et mortuus est cum eo. ⁶ Mortuus est ergo Saul, et tres filii ejus, et armiger illius, et universi viri ejus in die illa pariter. ⁷ Videntes autem viri Israël qui erant trans vallem et trans Jordanem, quod fugissent viri Israël, et quod mortuus esset Saul et filii ejus, reliquerunt civitates suas, et fugerunt: veneruntque Philisthiim, et habitaverunt ibi. ⁸ Facta autem die altera, venerunt Philisthiim ut spoliarent interfectos, et invenerunt Saul et tres filios ejus jacentes in monte Gelboë. ⁹ Et præciderunt caput Saul, et spoliaverunt eum armis: et miserunt in terram Philistinorum per circuitum, ut annuntiaretur in templo ido-

11 Athalia vero mater Ochoziæ, videns mortuum filium suum, surrexit, et interfecit omne semen regium. ² Tollens autem Josaba filia regis Joram, soror Ochoziæ, Joas filium Ochoziæ, furata est eum de medio filiorum regis qui interficiebantur, et nutricem ejus de triclinio: et abscondit eum a facie Athaliæ ut non interficeretur. ³ Eratque cum ea sex annis clam in domo Domini: porro Athalia regnavit super terram.

⁴ Anno autem septimo misit Jojada, et assumens centuriones et milites, introduxit ad se in templum Domini, pepigitque cum eis fœdus: et adjurans eos in domo Domini, ostendit eis filium regis: ⁵ et præcepit illis, dicens: Iste est sermo, quem facere debetis: ⁶ tertia pars vestrum introëat sabbato, et observet excubias domus regis. Tertia autem pars sit ad portam Sur, et tertia pars sit ad portam quæ est post habitaculum scutariorum: et custodietis excubias domus Messa. ⁷ Duæ vero partes et vobis, omnes egredientes sabbato, custodiant excubias domus Domini circa regem. ⁸ Et vallabitis eum, habentes arma in manibus vestris: si quis autem ingressus fuerit septum templi, interficiatur: eritisque cum rege introëunte et egrediente. ⁹ Et fecerunt centuriones juxta omnia quæ præceperat eis Jojada sacerdos: et assumentes singuli viros suos qui ingrediebantur sabbatum, cum his qui egrediebantur sabbato, venerunt ad Jojadam sacerdotem. ¹⁰ Qui dedit eis hastas et arma regis David, quæ erant in domo Domini. ¹¹ Et steterunt singuli habentes arma in manu sua, a parte templi dextera usque ad partem sinistram altaris et ædis, circum regem. ¹² Produxitque filium regis, et posuit super eum diadema et testimonium: feceruntque eum regem, et unxerunt: et plaudentes manu, dixerunt: Vivat rex. ¹³ Audivit autem Athalia vocem pop-

uli currentis: et ingressa ad turbas in templum Domini, ¹⁴ vidit regem stantem super tribunal juxta morem, et cantores, et tubas prope eum, omnemque populum terræ lætantem, et canentem tubis: et scidit vestimenta sua, clamavitque: Conjuratio, conjuratio. ¹⁵ Præcepit autem Jojada centurionibus qui erant super exercitum, et ait eis: Educite eam extra septa templi, et quicumque eam secutus fuerit, feriatur gladio. Dixerat enim sacerdos: Non occidatur in templo Domini.

¹⁶ Imposueruntque ei manus, et impeerunt eam per viam introitus equorum, juxta palatium, et interfecta est ibi. ¹⁷ Pepigit ergo Jojada fœdus inter Dominum, et inter regem, et inter populum, ut esset populus Domini: et inter regem et populum. ¹⁸ Ingressusque est omnis populus terræ templum Baal, et destruxerunt aras ejus, et imagines contriverunt valide: Mathan quoque sacerdotem Baal occiderunt coram altari. Et posuit sacerdos custodias in domo Domini. ¹⁹ Tulitque centuriones, et Cerethi et Phelethi legiones, et omnem populum terræ, deduxeruntque regem de domo Domini: et venerunt per viam portæ scutariorum in palatium, et sedit super thronum regum. ²⁰ Lætatusque est omnis populus terræ, et civitas conquievit: Athalia autem occisa est gladio in domo regis. ²¹ Septemque annorum erat Joas, cum regnare cœpisset.

12 Anno septimo Jehu, regnavit Joas: et quadraginta annis regnavit in Jerusalem. Nomen matris ejus Sebia de Bersabee. ² Fecitque Joas rectum coram Domino cunctis diebus quibus docuit eum Jojada sacerdos. ³ Verumtamen excelsa non abstulit: adhuc enim populus immolabat, et adolebat in excelsis incensum.

⁴ Dixitque Joas ad sacerdotes: Omnem pecuniam sanctorum, quæ illata

Paradigms

This appendix contains paradigm charts for verbs, nouns, and adjectives. I added these reference tables to aid the reading process. I found that having them at hand can be very useful, especially when stuck reading tricky forms.

Pronouns

Interrogative pronoun: who? what?

		Masc.	Fem.	Neut.
Sg.	Nom.	quis	quis	quid
	Acc.	quem	quam	quid

misereor, *miserēri* to have pity (on). (112)
misericordia (f) mercy, kindness, pity. (297)
mitto, *ere* to send, throw, let go. (1029)
mons, *montis* mountain. (596)
morior, *ī* to die. (431)
mors, *mortis* (f) death. (333)
mortuus dead. (377)
moveo, *ēre* to move. (102)
mulier, *mulieris* (f) woman. (448)
multiplico, *āre* to multiply. (144)
multitudo, *multitūdinis* (f) crowd, multitude. (323)
multus much, many. (816)
mundus world. (246)
munus service, duty, present. (105)
murus wall, rampart. (179)

N

nam for, on the other hand, for instance. (161)
narro, *āre* to tell, relate. (108)
ne (f) lest, that not. (146)
nemo, *neminis* no one, nobody. (180)
nescio, *īre* to not know. (167)

nihil nothing. (187)
nimis too (much). (134)
nisi if not, except, unless. (223)
nolo, *nōlle* to not want, be unwilling, refuse. (552)
nomen, *nominis* name. (1042)
nonne not? (interrog, expects the answer: yes). (195)
nos we, us. (1372)
nosco, *ere* to get to know; learn, find out. (143)
noster our. (1080)
novus new, fresh, young. (230)
nox, *noctis* (f) night. (304)
nubes, *nūbis* (f) cloud, mist, smoke. (136)
nullus not any, none, no. (173)
numerus number. (174)
numquid (introduces a negative question expecting a negative reply). (401)
nunc now, at present. (498)
nuntio, *āre* to announce, report. (171)
nuntius messenger, message, news. (125)